

Dobré praxe z benchmarkingu

Zpracováno v rámci
projektu «Zavádění
moderních metod řízení
kvality na úřadech»
Praha, 2007

Kolektiv autorů
Vzdělávacího centra pro
veřejnou správu, o.p.s.

mepco
Mezinárodní poradenské centrum obcí

2.19 Výchovné působení v rodinách II

Úřad, kde bylo řešení aplikováno: Statutární město Zlín

Projekt je realizován na území správního obvodu statutárního města Zlína. Je v působnosti odboru sociálních věcí Magistrátu města Zlína (realizace výkonu státní správy), tzn. především ve Zlíně a v dalších 28 obcích správního obvodu, kde žije více než 100 tisíc občanů.

Většina rodin a jednotlivců s problémy je soustředěna přímo ve Zlíně, těžiště práce je tedy zde – odhadem minimálně z 85 %.

Celkové náklady projektu činí 2 mil. Kč. Celkem 80 % nákladů je hrazeno ze Společného regionálního operačního programu, 20 % je hrazeno z rozpočtu statutárního města Zlína.

Popis projektu:

V červnu 2004 byl zahájen projekt *Výchovné působení v rodinách I* s cílem pomoci dlouhodobě nezaměstnaným ženám středního věku a rodinám, u kterých byly zaznamenávány nedostatky ve výchově, ve vedení domácnosti atd. (vzhledem k určitému handicapu – špatný nebo žádný příklad z původní rodiny, sociální nezralost, snížený intelekt aj.). Tyto rodiny přitom měly k péči základní předpoklady a o děti se starat chtěly.

Projekt byl realizován za spolupráce s Úřadem práce ve Zlíně, který doporučil vhodné uchazeče a poskytl dotaci. V červnu 2004 tedy byly za tímto účelem statutárním městem Zlínem zaměstnány na veřejně prospěšných pracích na dobu jednoho roku tři dlouhodobě nezaměstnané ženy středního věku.

Protože se tato aktivita osvědčila, byla v listopadu 2004 na rok přijata další zaměstnankyně, tentokrát na práci mezi občany se zdravotním postižením a seniory. Úřad práce však může dotaci na veřejně prospěšné místo poskytovat nejdéle po dobu jednoho roku. Proto musely původní zaměstnankyně k 31. 5. 2005 ukončit pracovní poměr.

Na jejich místo byly opět v režimu veřejně prospěšných prací přijati tři noví lidé. Tato praxe se nakonec ukázala jako ne příliš vyhovující, protože klienti, zvláště ti s nižším intelektem, velmi špatně snášeli střídání zaměstnankyň. A ony samy na tom nebyly o mnoho lépe; s koncem ročního období byly stresované z toho, že budou opět nezaměstnané, přijdou o práci, která je baví a naplňuje. Nezanedbatelná byla rovněž jejich obava z opětovného snížení životní úrovně.

Proto jsme se na podzim roku 2005 rozhodli napsat projekt *Výchovné působení v rodinách II* do Společného regionálního operačního programu (Priorita 5.3 – Rozvoj lidských zdrojů v regionech, Opatření 5.3.2 – Podpora sociální integrace v regionech). Byli jsme úspěšní a projekt byl dne 1. 12. 2005 zahájen.

Cílem projektu je pomoci znevýhodněným rodinám nebo jednotlivcům a zároveň poskytnout pracovní příležitost dlouhodobě nezaměstnaným ženám středního a vyššího středního věku.

Tyto ženy mají většinou bohaté životní zkušenosti, které mohou předat těm, kteří nepoznali fungující rodinu, a nemohou tak vštěpovat správné návyky svým dětem. Dlouhodobě nezaměstnané ženy také často strádají pocitem neužitečnosti a tím, že je nikdo na vrcholu jejich sil nechce zaměstnat.

V důsledku neuspokojivého rodinného zázemí strádají v některých sociálně slabých rodinách i děti. Proto vznikl nápad pomoci oběma skupinám najednou. Principem projektu byla praktická pomoc sociálně slabším rodinám a také jednotlivcům. Do projektu jsou zapojeny čtyři ženy, které učí potřebné rodiny, jak pečovat o děti a jak s nimi trávit volný čas. Matky učí vařit, uklízet a nakupovat. Dětem pomáhají s přípravou do školy. V případě potřeby je s rodiči doprovázejí k lékaři, obstarávají kontakt se školou a s organizacemi, které dětem nabízejí nejrůznější volnočasové aktivity. S rodiči také hovoří o problémech, které se v rodinách vyskytují. A to ať už se jedná o problémy ve vzájemném soužití, s nejrůznějšími závislostmi nebo s výchovnými problémy u dětí aj. Vždy se jim snaží vhodně poradit a zprostředkovat kontakt na profesionála, který jim může pomoci. Své klienty také podporují při jejich kontaktech se státními a jinými institucemi. U dospělých jedinců (bez nezaopatřených dětí) převažuje potřeba pomoci domluvit splátkové kalendáře na úhradu nájmu a energií, jakož i pomoc při nákupu potravin a ošacení, doprovod k lékaři, pomoc při vyřizování záležitostí na institucích aj.

Důležitá je také osobní, lidská podpora klientovi. Ta je podstatná rovněž v případech pomoci seniorům a klientům se zdravotním postižením. U nich je – kromě pravidelné pomoci s návštěvami lékařů, s kontakty na úřadech, s nákupy aj. – potřebné nabízet pravidelný sociální kontakt, protože mnozí z nich jsou zcela opuštěni a nemají se komu svěřit, s kým si popovídat.

Je třeba zmínit také prospěch, který projekt přináší ženám zapojeným do projektu. Kromě zlepšení finanční situace, ke kterému došlo jejich zapojením do pracovního procesu, se jim – dle jejich slov – zvýšilo sebevědomí. Našly totiž zaměstnání, které je baví a naplňuje a které je smysluplné. U části klientely mohou pozorovat posun k lepšímu. Získaly také nové vědomosti a dovednosti (nové informace, zdokonalení se v komunikaci, v práci s počítačem, s Internetem aj.). Zaměstnankyně pracují pod vedením zkušených vedoucích oddělení, které jim ve spolupráci s ostatními zaměstnanci „přidělují“ potřebné rodiny či jednotlivce, u kterých se vyskytl problém k řešení. Pravidelně měsíčně probíhají porady těchto zaměstnankyň s vedoucími, do jejichž oddělení jsou zařazeny. Na těchto poradách jim jsou poskytovány aktuální informace ze sociální oblasti a ze souvisejících oblastí, jsou „rozebírány“ složité případy, vyhodnocováno dosavadní působení a hledány vhodné způsoby pomoci. Velice užitečné jsou připomínky, postřehy a podněty žen zapojených do projektu.

Projekt je čtvrtletně vyhodnocován na velkých poradách s vedoucí odboru. Projekt končí dne 28. 2. 2008 a do března 2009 má být udržitelný; v té době již bude plně

hrazen z prostředků statutárního města Zlína. Předpokládáme, že využijeme nových možností čerpání dotací z Regionálních operačních programů a připravíme projekt *Výchovné působení v rodinách III*.

Závěr

V době, kdy jsme s uvedenými projekty začínali, byly „převratné“. Ani zaměstnanci Úřadu práce ve Zlíně neměli informaci o tom, že by někde lidé na veřejně prospěšných pracích působili v takovém projektu. Neměli jsme také žádnou informaci o tom, že podobný projekt probíhal v jiném městě. Nyní již je terénní práce, a o to vlastně v projektu jde, více rozšířená.

S účinností zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách (k 1. 1. 2007), jsou i u terénních sociálních pracovníků kladeny určité požadavky na vzdělání. Do budoucna bude tedy nutno myslet i na to, aby je naše pracovnice splňovaly.

Hodnotíme-li naše zkušenosti s projekty *Výchovné působení v rodinách I* a *Výchovné působení v rodinách II*, jsou jednoznačně pozitivní. Bez pomoci klientům přímo v terénu si již svou práci neumíme představit. Samozřejmě, nelze očekávat „zázraky“. U určitého typu klientů je výhodou už i to, že děti nemusejí být z rodiny odebrány nebo že je situace v rodině jakž-takž stabilizovaná, nezvyšují se příliš jejich dluhy a trestná činnost jejich členů. Práce tohoto typu je značně zátěžová, proto je nutné si zaměstnankyně dobře vybrat a umožnit jim profesní rozvoj a osobní podporu.

Autor příspěvku:

Ing. Jana Pobořilová, vedoucí odboru sociálních věcí, Magistrát města Zlína,
tel.: 577 630 800, e-mail: janapoborilova@muzlin.cz